

Åndelig veiledning – noe for diakonen?

Et møte med ignatiansk veiledningstradisjon. 10 dager hjemmefra. Den første og den siste i samtalen fellesskap. De åtte mellomliggende dagene i stillhetens fellesskap. Vi hadde reist på «gnatiansk retreat». Uro og spenning i magen. Hvordan ville dette gå? Sterk lengsel etter tid og mulighet til å la troen få næring, til å være i Guds nærhet. Lengsel etter stillhet.

✱ Ved Gunhild Andersen og Inger Liv
Thaule, soknediakoner i Stavanger.

Eget værelse. Måltider med musikk. Rusleturer på skogsstier. Nattverd i kapellet. Daglige samtaler med sin veileder (companion): «Hvor er du? Hva lenger du etter?» Ut fra samtalen går vi med en bibeltekst i hånden: «Til i morgen; kjenn etter hva som berører deg i møtet med teksten. Er det en sekvens du dras inn i? Bli der. Hva skjer? Hvilke følelser får du kontakt med? Sier eller gjør Jesus noe i forhold til deg her? Hvordan opplever du det? Vokser det fram en bønn...»?

I løpet av dagen tas teksten fram. Undring, følelser, tanker, notater. Ut en tur, et måltid. Siden tas teksten fram igjen. Mer vokser fram. Reaksjoner og tanker som det skal bli godt å ta opp med veilederen i morgen. Tårer. Latter. Frustrasjon. Oppdagelser. Å bli møtt av Gud. Veilederens tid for meg. Rom for å samtale om mitt bønneliv, om mine møter med Gud i dagene som går. Bearbeide troserfaringer i et trygt og fritt rom. Hjemreise. Undring over hvordan Gud møtte.

I arbeidet som diakon kjenner vi belastningen ved stadig å skulle ha noe å gi til andre, enten i form av omsorg eller åndelig påfyll. Utbrenthet er ikke et ukjent fenomen for oss. Avisen Vårt Land omtalte i april/mai 2001 en undersøkelse av bønne- og andaktsliv blant norske prester. Den viste at dette er et område hvor mange prester strever. Det er ikke gjort liknende undersøkelser blant diakoner, men vi vil tro at også diakoner vil gjenkjenne det som et sårbart område. Diakonen har et vidt ans-

varsområde og kommer tett på mennesker i sorg og krise. I slike situasjoner skal diakonen hjelpe mennesker til å se mening, tro og håp. I det hele tatt skal diakonen hjelpe mennesker til vekst i deres åndelige liv. Skal vi kunne gjøre dette, er det grunnleggende viktig at vi som diakoner selv har en levende åndelig forankring, og at vi er til stede i vårt eget liv. I denne sammenhengen har vi erfart at Ignatiansk retreat og veiledning (eller «personlig veiledet retreat» som det også kalles) er en gave.

Vi opplevde vår første 10 dagers Ignatianske retreat som en gjennomgripende erfaring. En slik retreat er noe av det viktigste vi har gjort de siste ti årene. Vi fikk en brønn å øse av i lange tider etterpå i den utadrettede tjenesten. Vi har derfor tro på dette som en veiviser til dypere åndelig liv, til større hvile i troen. Vi oppdaget nye dimensjoner og landskaper som stimulerte til videre vandring.

Den Ignatianske tradisjonen tilbyr en form for veiledning som hjelper oss til å vokse i tro og kristent liv i takt med utvikling og modning som mennesker, og dette opplever vi som et svært viktig bidrag for diakonen selv. Og den som selv har drukket av kilden, kan vise andre veien.

«Retreat i hverdagen» - et eksempel I Stavanger prosti er det etter hvert flere prester, diakoner og andre retreatinteresserte legfolk som har deltatt på 10 dagers ignatiansk retreat. Det finnes også noen personer som har gjennomført et 14 dagers trenings-opplegg i ignatiansk veiledning. Fem av oss (én prest, to diakoner og to lekpersoner)

gikk sammen om å prøve ut en miniversjon her i Stavanger i juni 2003, for å gi flere mulighet til å få en liten «smakebit» av åndelig veiledning i sin vanlige hverdag. Ideen, som kalles «Retreat i hverdagen», har vi hentet fra England. Gjennom bekjentgjøring i vår egne menigheter sendte vi ut invitasjon med beregnet plass til 15 - 20 deltagere. Vi presenterte dette som et opplegg for den som:

- ønsket et dypere forhold til Gud
- ønsket impulser i sitt bønneliv
- ønsket hjelp til en større sammenheng mellom hverdagslivet og troen.
- var villig til å sette av en halvtime daglig til stillhet med en bibeltekst og bønn.

Deltakerne bodde hjemme, og de fleste var i vanlig arbeid, mens noen hadde ferie.

Program:

- Mandag kveld: Felles innførings-samling samt et kort møte med veilederne hvor bl.a. første bibeltekst ble gitt.
- Tirsdag, onsdag og torsdag: 1/2 times individuelle samtaler med veileder om sine erfaringer i møte med tekstene og bønnen, gjerne utifra egne notater man hadde gjort underveis.
- Torsdag kveld: Felles nattverdsamling, deretter kveldsmat.

Evaluering og planer framover:

Vi fikk 14 deltagere. Responsen var til dels overveldende. Mange ga uttrykk for at støtten de hadde fått disse dagene hjalp dem i å blir mer åpne for de erfaringene som vokste fram i deres eget møte med teksten og gjennom bønnen. Selv disse få dagene ble verdifulle for dem. Vi satser nå på å gjenta opplegget neste

år ved St.Hans-tider. Dette synes å være et godt egnet tidspunkt. Etter oppfordring fra deltakerne vil vi neste gang forlenge «retreaten» og starte for eksempel søndag kveld og avslutte fredag kveld.

Litt mer om Ignatiansk veiledning slik den fungerer i en økumenisk utgave. Personlig veiledet retreat anvendes nå i ulike kirkesamfunn. Vi har bl.a. møtt den i metodistisk, anglikansk, luthersk og katolsk sammenheng. Fokus og utgangspunkt er Guds kjærlighet som tilværelsens dypeste grunn. Denne Gud møter vi i alle ting, -og åndelig veiledning handler derfor om hele livet. Alle livets arenaer er relevante. Poenget er å se det som skjer i overlyset fra Guds kjærlighet: Hvor er Gud i det som skjer? Hva taler Gud til meg i dette? Hjelp til å lytte til Gud, hjelp til å be sentralt. Dette gir impulser til å se tro og daglig liv i sammenheng, til å bli mer oppmerksom på Guds stemme i eget liv. Vi utfordres til lydhørhet for Gud midt i hverdagen – på en nøktern og jordnær måte, en utfordring til en åndelighet som innebærer å bli mer menneske. Den Ignatianske veiledningen bruker bibeltekster som utgangspunkt for bønn og meditasjon. Veiledningen gir støtte og oppmuntring til å gå på oppdagelsesferd i gitte bibeltekster, til å kjenne på reaksjoner, sinns-stemninger, følelser og berøringspunkter til aktuell livssituasjon og til å finne sitt eget bønneuttrykk med utgangspunkt i bibelteksten. Både Jesusmeditasjon slik vi kjenner den fra norsk retreatsammenheng, meditativ lesning og bønn av et skriftavsnitt kalles i denne sammenhengen for «å be en bibeltekst».

Åndelig veiledning og diakoni.

Det er flere områder hvor vi opplever at den Ignatianske tradisjonen har bidrag å tilføre innenfor diakonien i lokalmenigheten. Vi vil her trekke fram:

- Ignatiansk veiledning kan få stor betydning for diakonen selv.
- Personlig åndelig veiledning gir viktige bidrag innenfor sjelesorgarbeidet.
- Den gir nyttige redskaper for fostring av frivillige medarbeidere.

I. Egenomsorg. Ignatiansk veiledning som en hjelp for diakonen.

Vi opplevde det å selv få personlig ån-

delig veiledning som en mulighet til å utforske og styrke egen relasjon til Jesus. Dette ga en fornyet erfaring av hvilken kilde vi har å øse av. I vår tjeneste trenger vi en arena hvor vi selv kan få bearbeide egne livs- og troserfaringer i en ramme hvor det er god tid. Vi opplevde retreatene som gode arenaer hvor vi i trygghet og frihet kunne få justere kursen for videre vandring og tjeneste sammen med Herren.

2. Ignatiansk veiledning som bidrag i sjelesorgarbeidet.

Tradisjonell norsk sjelesorg rommer mye vi kan kalle åndelig veiledning: omsorg for sjelen - for det åndelige livet. Innsikt og kunnskaper fra psykologi har gitt sjelesorgen nyttige redskaper som gir oss økt kompetanse til å møte mennesker. Uten å gi avkall på dette, har det de siste årene vært et fornyet fokus på sjelesorgens bibelske og åndelige kilder. «Mens sjelesorgen, noe forenklet sagt, ofte har fokusert på lindring og løsning, er den åndelige veiledningens anliggende å fokusere på kallet til vekst, til å ta et neste skritt, til å skjelne Guds kall og svare på det». (K. Bakkevig s.50). Vi skal ta vare på den kompetanse og erfaring som ligger f. eks i den pastoralkliniske tradisjonen, samtidig som vi har noe å lære innenfor åndelig veiledning.

3. Ignatiansk veiledning som bidrag i fostring av frivillige medarbeidere.

Vi antar at vi ikke er de eneste som møter trofaste frivillige som virker slitne og med pliktfølelsen som den sterkeste drivkraften og hvor gleden i tjenesten er liten. Det er ingen enkel vei ut av "burder og byrder", men vi tror den Ignatianske veiledningen kan gi oss et viktig redskap til å hjelpe hverandre videre her. Denne veiledningen hjelper oss til å lytte til oss selv og til å oppdage våre dypere lengsler og motivasjoner. Den kan bidra til en vitalisering av troen ved at den enkelte får ta utgangspunkt hos seg selv - der man er. Utgangspunktet for åndelig veiledning er et ønske hos deltakeren om å fordype sin relasjon til Gud. Ignatiansk veiledning gir oss viktige redskaper for å vokse i etterfølgelse av Kristus, for modning og vekst i troen gjennom ulike livsfaser. Dersom vi kan legge til rette for å fostre fram frivillige medarbeidere som

drives innenfra, vil det gi mer glede i tjenesten. For å sitere en av de frivillige ledere som deltok på vår retreat: «Dette har forandret mitt forhold til menigheten, og jeg skulle ønske alle frivillige ledere fikk delta på noe slikt».

Hvordan kan vi diakoner tilegne oss redskapene fra Ignatiansk veiledning til bruk i menighetene våre?

Åndelig veiledning har sin egen utdanning og representerer en egen tradisjon. Skal vi bruke redskapet, må vi være villige til å lære gjennom å selv oppleve veiledning. Det er noe å ta på alvor for den som vil arbeide med denne tradisjonen. Men dette redskapet er ikke uten videre lett tilgjengelig. Fremfor alt forutsettes det vilje til selv å leve i og erfare, mer enn å lære en metode. Det handler om å utdype sin gudsrelasjon. Det er etter hvert vokst fram flere muligheter i Norge til å motta ignatiansk veiledning. St. Josefssøstrene på Nesøya har tilbudt dette i mange år. I tillegg arrangeres "Ignatiansk retreat" nå årlig på retreatstedene Lia Gård, Solåsen Pilgrimsgård og Sandom Retreatsenter. Både Lia Gård og Solåsen har videre program for trening av veiledere.

Litteratur:

For den som har lyst til å lese litt, er det to bøker av den engelske jesuittpresten Gerald Hughes som gir en god innføring i en moderne, økumenisk presentasjon av ignatiansk veiledning, tenking og teologi som ligger til grunn for denne. Kristin Bakkevigs stipendiatoppgave kan også anbefales.

Gerald Hughes: God of Surprises (På svensk: Den gömda skatten)

Gerald Hughes: Gud i alt. (God in all things)

Kristin Bakkevig: «Du lærer meg livets vei». Stipendiatoppgave. Institutt for Sjelesorg 2002.